

GEMEENTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE ZONEVERORDENING

De grote lanen

Winston Churchillaan en Brugmannlaan

FASE 09: na de Overlegcommissie2

VERSIE VII

- I. SCHRIFTELIJKE VOORSCHRIFTEN
- II. KAART MET DE WAARDESCHALEN
- III. **BIJLAGEN**

BIJLAGE 1: INLEIDING

BIJLAGE 2: LIJST VAN DE WAARDEN

BIJLAGE 3: NATUURLIJK ERFGOED - Winston Churchillaan

BIJLAGE 4: NATUURLIJK ERFGOED – Brugmannlaan

BIJLAGE 5: KUNSTWERKEN

BIJLAGE 6: LIJST MET DE AANBEVOLEN OF VERBODEN SOORTEN

BIJLAGE 7: INDEX

BIJLAGE 6: LIJST MET DE AANBEVOLEN OF VERBODEN SOORTEN

Inhoudsopgave

BIJLAGE 6: LIJST MET DE AANBEVOLEN OF VERBODEN SOORTEN	2
1. Doelstellingen	3
2. De keuze van de soorten	3
3. DE BOMEN	5
3.1. LIJST MET DE AANBEVOLEN BOMEN	5
3.2. LIJST MET DE VERBODEN BOMEN.....	9
4. FRUITBOMEN	10
5. MICROBOS	10
6. BLOEMENWEIDE	11
7. HEGGEN	11
8. INVASIEVE PLANTEN	12
8.1. De Japanse duizendknoop (FALLOPIA JAPONICA)	12
8.2. De reuzenberenklauw (Heracleum mantegazzianum)	13
9. ANDERE NUTTIGE BRONNEN	14

1. Doelstellingen

In een stadstuin kunnen bomen groeien, ofwel alleenstaand, ofwel als deel van een vrije heg of een bosje. Zo vormen ze een visueel scherm met de naburige tuinen, verbergen ze muren of zorgen ze voor een groene achtergrond. Bovendien vormen ze een voedselbron en een schuilplaats voor heel wat vogels en insecten.

Uw tuin, hoe klein hij ook is, aanleggen ten bate van de natuur draagt bij aan de vorming van een ecologisch netwerk, dat essentieel is voor de fauna en flora. Dit netwerk maakt het bijgevolg mogelijk ruimtes en habitats met elkaar te verbinden en de verplaatsing en de interactie van dier- en plantensoorten te vereenvoudigen.

Zowel in de stad als op het platteland hebben levende wezens steeds minder plaats. De habitat van sommigen wordt kleiner of verdwijnt helemaal. Elk klein stukje groen kan dus snel een vredig oord worden voor talrijke soorten, meer bepaald door hoogstambomen te planten, die door hun verticale vorm en de omvang van hun kruin de biodiversiteit van deze ruimte kunnen vertienvoudigen. Uw tuin kan ook meehelpen om de diversiteit van onze ecosystemen in stand te houden.

Maar de rol van bomen in de stad gaat veel verder dan dat! Naast hun bijdrage aan de lokale biodiversiteit en aan het groen netwerk van het grondgebied hebben ze nog een heleboel andere onmiskenbare troeven:

- Ze nemen het koolstofdioxide uit de lucht op om het op te slaan in hun takken, stam en wortels;
- Ze verbeteren de luchtkwaliteit door een deel van het fijnstof tegen te houden;
- Ze bieden schaduw en doen zo in de zomer dienst als natuurlijke airconditioning;
- Ze vergemakkelijken de opname van winterse regen en van hevige stortbuien;
- Ze hebben een sociale waarde;
- Ze dragen bij aan het welzijn van de omgeving;

Om de positieve gevolgen van bomen in de stad zo groot mogelijk te maken, is het ook belangrijk een zekere diversiteit aan te brengen in de keuze van de te planten soorten. De rijkdom aan organismen (dieren, insecten, planten, schimmels, korstmossen, enz.) die functioneel nauw samenhangen met de bomen wordt immers sterk beïnvloed door de samenstelling van de planten in een tuin.

In het algemeen bevordert een mengeling van gevarieerde boom- en struiksoorten de ontwikkeling van de lokale biodiversiteit, meer dan in het geval van monospecifieke planten. Bovendien leidt een uitgebreid plantenaanbod tot een grotere individuele weerstand tegen ziektes en parasieten, meer bepaald tegen epidemieën en boomplagen zoals de letterzetter.

2. De keuze van de soorten

Inheemse soorten krijgen de voorkeur op uitheemse, aangezien de dieren mee geëvolueerd zijn in hun aanwezigheid en aangepast zijn om er hun nest te bouwen, zich te voeden met hun bladeren of

vruchten, enz. In dit opzicht raden we u aan soorten van verschillende hoogtes met elkaar te combineren, zodat een gevarieerdere fauna er zijn toevlucht kan vinden. Met coniferen moet voorzichtig omgesprongen worden, aangezien ze niet inheems zijn en slechts voordelen bieden voor enkele soorten, ook al kunnen ze toch een goede schuilplaats vormen tegen roofdieren en slechte weersomstandigheden. De herfst is overigens het beste seizoen om soorten op kluit of met blote wortels (anders gezegd zonder aardklomp) te planten, behalve coniferen, die bij voorkeur bij het begin van de lente geplant worden.

De niet-limitatieve lijsten hieronder bieden u een brede waaier aan plantensoorten om uw tuin of de omgeving van uw huis te verfraaien. De boomsoorten die erop vermeld staan, bieden verschillende voordelen voor de lokale biodiversiteit, doordat ze bestuivende insecten (bijen, zweefvliegen, hommels, vlinders, ...) of vogels aantrekken. Andere zijn eetbaar, ruiken lekker of vertonen geneeskundige krachten.

Er wordt ook bijzondere aandacht geschonken aan het honinggevend aspect van heel wat voorgestelde variëteiten, met andere woorden aan het vermogen om stuifmeel en nectar te produceren, die door honingbijen en wilde bijen ontgonnen worden. Deze bijen voeden zich immers hoofdzakelijk met deze twee stoffen, hun overlevingskansen hangen grotendeels af van de beschikbaarheid van deze hulpbronnen in hun omgeving. De theoretische stuifmeel- en nectarproducerende eigenschap van de planten staat bijgevolg opgelijst in de "Aspecten Biodiversiteit" van de lijst, maar kan variëren naargelang de belastende factoren in de omgeving, de locatie, de leeftijd, enz.

Indien u afwisseling wil brengen in de groei¹, de vruchten of de kleuren van de bloesems of de bladeren van de hierna voorgestelde bomen, kunt u ook variëteiten (of cultivars) van deze soorten planten, op voorwaarde dat ze niet invasief of steriel zijn of kunnen bijdragen aan de verspreiding van parasieten of ernstige ziektes (zie tabel verderop).

Indien u fruitbomen wil planten, raden we u ook aan te kiezen voor zeldzamere variëteiten, de zogenaamde patrimoniale variëteiten. Heel wat interessante en/of originele soorten werden in de loop der jaren geleidelijk aan verwaarloosd en recente studies, in samenwerking met het Institut d'Agronomie van Gembloux, beogen een palet van deze vergeten variëteiten opnieuw in te voeren in onze tuinen en boomgaarden. Onderaan dit document vindt u een link naar de lijst met deze variëteiten.

Wanneer u planten aankoopt, raden we u ook aan te kiezen voor biologische en/of "geïntegreerde" boomkwekerijen om de mogelijke toevoer van pesticiden in uw tuin te beperken. Het "Réseau Nature" van Natagora omvat een lijst met dit type ondernemingen, die u vindt op hun website: <https://reseauunature.natagora.be/> → Outils → Adresses utiles → Jardineries et pépinières.

Ten slotte: voordat u uw boom plant, denk goed na over de beschikbare plaats en over de ruimte die hij inneemt als hij volgroeid zal zijn. Vergeet ook niet dat de wet oplegt dat een hoogstamboom op een afstand van minstens 2 meter van de scheidingsgrenzen van het terrein geplant moet worden en dat

¹ Vorm van de boomkruin (rechttop, uitgespreid, afgerond, ovaal, langwerpig, enz.)

de GemSZV "Grote lanen" het niet toestaat hoogstambomen te planten in achteruitbouwstroken vanaf de rooilijn en in zijdelingse inspringstroken. Het planten van bomen van deze omvang is enkel toegestaan in tuinzones en in residentiële parken van grote alleenstaande gebouwen.

OPMERKING VOORAF:

Sommige planten die hierna opgelijst staan, moeten vermeden worden in aanwezigheid van kleine kinderen, aangezien ze giftig kunnen zijn voor de mens. Op de website van het Antigifcentrum vindt u een selectie van de meest voorkomende giftige planten.

<https://www.antigifcentrum.be/natuur/planten/welke-planten-zijn-giftig>

Het is niet eenvoudig om geen enkele gevaarlijke plant in een tuin te hebben. Het is dan ook nodig kleine kinderen hierover op te voeden. Ze moeten leren geen planten of bessen aan te raken of in hun mond te stoppen zonder eerst de raad van een volwassene te vragen.

3. DE BOMEN

3.1. LIJST MET DE AANBEVOLEN BOMEN

Volksnaam	Wetenschappelijke naam	Hoogte	Bodem	Bloeitijd	Groei	Aspecten Biodiversiteit	Aspecten Landschappelijk
Meelbes	<i>Sorbus aria</i>	10 tot 20 m	Droog, gedraineerd tot licht	Mei tot juni, wit	Vrij snel, zon	Licht stuifmeel-, nectar- en vruchten producerend	Bloesems, eetbare vruchten (gekookt)
Elsbes	<i>Sorbus torminalis</i>	10 tot 15 m en meer	Droog, gedraineerd tot licht	Mei tot juni, wit of roze	Traag, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, vruchten producerend (vogels)	Bloesems, herfstkleuren
Tweestijlige meidoorn	<i>Crataegus laevigata</i>	5 tot 8 m	Rijk, houdt van kalksteen	Mei tot juni, wit, lichtroze tot rood	Gemiddeld, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, nectar-, vruchten producerend (vogels)	Bloesems, herfstkleuren
Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>	2 tot 8 m	Droog tot licht vochtig	Mei tot juni, wit	Gemiddeld, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, nectarproducerend, belang voor de vogels	Bloesems, herfstkleuren
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	15 tot 20 m en meer	Vochtig tot onder water	Februari tot april, groen tot purper	Snel daarna gemiddeld, zon	Belang voor de vogels, stuifmeelproducerend, schuilplaats voor visfauna	Verbonden met vochtige gebieden, verstevigt de oevers
Weichselboom	<i>Prunus mahaleb</i>	6 tot 10 m	Droog, houdt van kalksteen	April tot mei, wit	Gemiddeld, zon	Stuifmeel-, nectarproducerend, vruchten voor de vogels	Zeer overvloedige en geurige bloesems
Ruwe berk	<i>Betula pendula</i>	20 tot 25 m	Droog tot licht vochtig	Februari tot maart Lichtgroen	Gemiddeld, zon	Nestelen van vogels, stuifmeelproducerend	Licht bladerdak, decoratieve schors, vaak geplant in groepjes van 3-4

Zachte berk	<i>Betula pubescens</i>	20 m en meer	Vochtig tot met water doordrenkt	April tot mei Lichtgroen	Gemiddeld, zon	Nestelen van vogels, stuifmeelproducerend	Licht bladerdak, decoratieve schors, vaak geplant in groepjes van 3-4
Sporkehout	<i>Frangula alnus</i>	5 tot 6 m	Normaal gedraineerde bodem	Juni tot september, onbeduidend	Traag, schaduw of halfschaduw	Stuifmeel-, sterk nectarproducerend, vruchten voor de vogels	Heester die kan opklimmen tot hoogstam
Gewone vogelkers	<i>Prunus padus</i>	10 tot 15 m	Neutraal, droog tot weinig vochtig	April tot juni, zuiver wit	Snel, schaduw of halfschaduw	Nectarproducerend, vruchten voor de vogels	Weelderige bloei, geur, herfstkleuren
Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>	10 tot 20 m	Gemiddeld droog tot weinig vochtig	April tot mei, lichtgeel	Traag, snel indien gesnoeid, alle belichtingen	Schuilplaats voor zoogdieren	Verwelkend, herfstkleuren
Tamme kastanje	<i>Castanea sativa</i>	25 m en meer	Normaal, zonder kalksteen	Juni tot juli, wit geelachtig	Traag in het begin, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, nectarproducerend, schuilplaats voor zoogdieren	Statig alleenstaand, herfstkleuren, geurende bloesems
Donzige eik	<i>Quercus pubescens</i>	8 tot 20 m	Rijk en gedraineerd, aangepast aan kalksteen	April tot mei, geel (mannetje)	Heel traag, zon of halfschaduw	Heel groot belang, deels bedreigd in België	Statig alleenstaand, verwelkend
Zomereik	<i>Quercus robur</i>	25 m en meer	Gedraineerd tot vochtig	April tot mei, geelachtig	Gemiddeld, zon of halfschaduw	Heel groot belang	Statig alleenstaand, herfstkleuren
Wintereik	<i>Quercus petraea</i>	25 m en meer	Gemiddeld droog tot normaal	Mei, groenachtig	Snel, zon of halfschaduw	Heel groot belang	Statig alleenstaand, herfstkleuren
Kweeper	<i>Cydonia oblonga</i>	5 m en meer	Normaal	Mei tot juni, wit lichtroze	Gemiddeld, zon	Licht nectarproducerend	Bloesems, eetbare vruchten, boomgaarden
Peervormige lijsterbes	<i>Sorbus domestica</i>	15 tot 20 m	Vochtig tot onder water	April tot juni, wit	Snel, zon	Stuifmeel-, nectar-, vruchten producerend	Bloesems, eetbare vruchten indien rijp
Gele kornoelje	<i>Cornus mas</i>	2 tot 6 m	Heel droog tot normaal, niet zuur	Februari tot maart, geel	Snel, zon of halfschaduw	Sterk stuifmeelproducerend, vruchten voor de vogels	Vroege bloesems, heester die kan opklimmen tot hoogstam
Spaanse aak	<i>Acer</i> <i>Campestre</i>	10 tot 15 m	Droog tot matig vochtig	April tot mei, onbeduidend	Traag, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, sterk nectarproducerend, insecten, schuilplaats voor zoogdieren	Gebladerte, herfstkleuren
Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	15 tot 30 m	Bijna alle types	Begin mei, onbeduidend	Snel in het begin, alle belichtingen	Stuifmeel-, sterk nectarproducerend, insecten, schuilplaats voor zoogdieren	Gebladerte, herfstkleuren

Pluimes	<i>Fraxinus ornus</i>	5 tot 10 m	Alle types, bij voorkeur vruchtbaar	April tot mei, crèmekleurig	Traag, zon	Stuifmeel-, nectarproducerend	Herfstkleuren, decoratieve bloesems
Zure kers	<i>Prunus cerasus</i>	6 tot 12 m	Rijke en gedraineerde bodem, zelfs kalksteen	April tot mei, zuiver wit	Gemiddeld tot traag, zon	Sterk stuifmeel-, vrij nectar-, vruchten producerend	Bloesems, eetbare vruchten, boomgaarden
Beuk	<i>Fagus sylvatica</i>	30 tot 40 m	Humusrijk, vers, niet te zuur	April tot mei, onbeduidend	Traag, schaduw of halfschaduw	Nachtvlinders, schuilplaats voor zoogdieren	Statig alleenstaand, verwelkend
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>	2 tot 10 m	Normale tot weinig vochtige bodem	Mei tot juni, onbeduidend	Traag, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, nectarproducerend, vruchten voor de vogels, schuilplaats voor zoogdieren	Altijdgroen, dicht en afwerend bladerdak, giftige vruchten!
Taxus	<i>Taxus baccata</i>	9 tot 15 m	Vochtig, vers en kalksteen	Maart tot april, geel (mannetje)	Heel traag, alle belichtingen	Vruchten voor de vogels	Altijdgroen, dicht bladerdak, giftige vruchten!
Zoete kers	<i>Prunus avium</i>	10 tot 25 m	Normale tot weinig vochtige bodem	April, wit	Heel snel, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, nectar-, vruchten producerend	Bloesems, herfstkleuren
Zwarte moerbeï	<i>Morus nigra</i>	8 tot 12 m	Goed gedraineerd	Mei tot juni, onbeduidend	Traag, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, vruchten producerend	Eetbare vruchten, boomgaarden, niet snoeien
Kerspruim	<i>Prunus cerasifera</i>	5 tot 15 m	Vers of droog, gedraineerd	Februari tot maart, wit of roze	Snel, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, nectarproducerend, vruchten voor de vogels	Bloesems, purperen bladeren, vruchten
Walnoot	<i>Juglans regia</i>	20 tot 30 m	Normale bodem	April tot mei, groen geelachtig	Gemiddeld, zon of halfschaduw	Eetbare vruchten, licht nectarproducerend	Interessant in rijen of alleenstaand, eetbare vruchten
Gladde iep	<i>Ulmus minor</i>	15 tot 30 m	Matig droog tot weinig vochtig	Maart tot april, geel groenachtig	Snel, zon of halfschaduw	Stuifmeelproducerend, habitat voor zeldzame vlinders	Statig alleenstaand, licht bladerdak
Fladderiep	<i>Ulmus laevis</i>	15 tot 30 m	Normale bodem, verdraagt	Maart tot april, oranje rood	Snel, zon of halfschaduw	Stuifmeelproducerend, habitat voor zeldzame vlinders	Statig alleenstaand, licht bladerdak, bloesems
Witte abeel	<i>Populus alba</i>	20 tot 30 m	Normale tot vochtige bodem	Maart tot april, rood (mannetje) wit (vrouwje)	Snel daarna gemiddeld, zon	Stuifmeelproducerend	Zilverkleurige bladeren, decoratieve schors, herfstkleuren
Ratelpopulier	<i>Populus tremula</i>	15 tot 25 m	Normale tot vochtige bodem	Onbeduidend	Snel daarna gemiddeld, zon	Stuifmeelproducerend	Decoratieve schors, herfstkleuren
Gewone peer	<i>Pyrus communis</i>	6 tot 12 m	Normale bodem	April tot mei, wit tot roze	Gemiddeld, zon	Stuifmeel-, nectar-, vruchten producerend	Bloesems, eetbare vruchten, boomgaarden. heel veel variëteiten
Wilde peer	<i>Pyrus pyraster</i>		Bijna allemaal,	April tot mei,	Gemiddeld, zon of		Bloesems, eetbare vruchten, boomgaarden.

		10 tot 15 m	behalve zure	wit lichtroze	halfschaduw	Stuifmeel-, nectar-, vruchten producerend	heel veel variëteiten
Wilde appel	<i>Malus sylvestris</i>	6 tot 10 m	Normale bodem	April tot mei, wit, roze of purper	Gemiddeld daarna traag, zon	Sterk stuifmeel-, nectar-, vruchten producerend	Bloesems, eetbare vruchten, boomgaarden. heel veel variëteiten
Pruim	<i>Prunus domestica</i>	4 tot 8 m	Gewoon, vers en goed gedraineerd	Maart tot april, wit	Gemiddeld, zon	Sterk stuifmeel-, nectar-, vruchten producerend, vorstbestendig	Bloesems, eetbare vruchten, boomgaarden. heel veel variëteiten
Schietwilg	<i>Salix alba</i>	15 tot 25 m	Niet op droge bodem	April tot mei, geel groen	Snel, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, nectarproducerend, schuilplaats voor holtebroeders & insecten	Afgeknot in rijen, herfstkleuren
Boswilg	<i>Salix caprea</i>	2 tot 10 m en meer	Alle types, zelfs droog of onder water	Februari tot maart, wit en geel	Snel, zon	Extreem stuifmeel- & nectarproducerend, geliefd bij vlinders	Siervruchten, verstevigt de oevers
Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>	6 tot 12 m	Zure bodem	Mei tot juli, crèmekleurig	Gemiddeld, zon of halfschaduw	Stuifmeel-, nectar-, vruchten producerend, schuilplaats voor zoogdieren	Bloesems, opmerkelijke vruchtvorming
Zomerlinde	<i>Tilia platyphyllos</i>	25 tot 40 m	Droog tot normaal	Juni tot juli, lichtgeel	Matig tot snel, alle belichtingen	Stuifmeel-, sterk nectarproducerend	Geurende bloesems, bloemen die in kruidenthee gebruikt kunnen worden
Winterlinde	<i>Tilia cordata</i>	20 tot 30 m	Droog tot normaal	Juni tot juli, wit geelachtig	Traag, zon tot halfschaduw	Stuifmeel-, sterk nectarproducerend, habitat voor talrijke insecten	Heel lange levensduur, bloemen die in kruidenthee gebruikt kunnen worden

3.2. LIJST MET DE VERBODEN BOMEN

Opgelet: niet alle boomsoorten, zelfs de honinggevende of de vruchtenproducerende, zijn goed voor het behoud van onze ecosystemen. Sommige niet-inheemse houtsoorten² werden in de loop van de afgelopen eeuwen in onze streek ingevoerd en hebben een schadelijke invloed op lange termijn. Zodra deze bomen opnieuw in de natuur gezaaid worden, verzwakken ze de kwaliteit en/of de werking van de ecosystemen en moeten ze beschouwd worden als invasief in onze streek. Ze mogen dus zeker niet geplant worden!

Volksnaam	Wetenschappelijke naam	Milieueffect	Voorkomen in België
Vederesdoorn	<i>Acer negundo</i>	Gematigd - onder toezicht	Beperkte gebieden
Slangenhuidesdoorn	<i>Acer rufrinerve</i>	Gematigd - onder toezicht	Alleenstaande populaties
Hemelboom	<i>Ailanthus altissima</i>	Hoog - op zwarte lijst	Beperkte gebieden
Amerikaans krentenboompje	<i>Amelanchier lamarckii</i>	Gematigd - onder toezicht	Beperkte gebieden
Vlinderstruik	<i>Buddleja davidii</i>	Gematigd - onder toezicht	Volledige grondgebied
Smalbladige olijfwilg	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	Gematigd - onder toezicht	Alleenstaande populaties
Zachte es	<i>Fraxinus pennsylvanica</i>	Gematigd - onder toezicht	Alleenstaande populaties
Amerikaanse vogelkers	<i>Prunus serotina</i>	Hoog - op zwarte lijst	Volledige grondgebied
Amerikaanse eik	<i>Quercus rubra</i>	Gematigd - onder toezicht	Volledige grondgebied
Fluweelboom	<i>Rhus typhina</i>	Gematigd - onder toezicht	Alleenstaande populaties
Witte acacia	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Gematigd - onder toezicht	Volledige grondgebied

Naast deze invasieve boomsoorten worden sommige inheemse bomen, die welgekend zijn in onze streek, ook afgeraden als profylaxe³. Deze bomen vertonen en/of verspreiden immers momenteel ziektes, infecties en parasieten en zouden bijdragen aan de verspreiding ervan, naast het feit dat ze weinig overlevingskansen hebben.

Volksnaam	Wetenschappelijke naam	Gekende bedreigingen
Gewone es & smalbladige es	<i>Fraxinus excelsior</i> & <i>Fraxinus angustifolia</i>	Onderhevig aan het vals essenvlieskelkje (<i>Hymenoscyphus fraxineus</i>), een schimmel die leidt tot de interne verrotting van het hout. Tegen deze infectie is momenteel geen remedie gekend.
Witte paardenkastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Onderhevig aan bacteriekanker (<i>Pseudomonas syringae</i>) en aan de paardenkastanjenemermot (<i>Cameraria ohridella</i>), een bladparasiet.
Spar (alle variëteiten)	<i>Picea sp.</i>	Sparren worden momenteel aangevallen door verwoestende insecten, spintkevers (<i>Ips typographus</i>), die ervoor zorgen dat ze op korte termijn afsterven. De omvang van deze aanvallen creëert een grote gezondheids crisis met zeer hoog besmettingsgevaar voor de naburige sparren.

² Een houtgewas is een plant waarvan hout het voornaamste materiaal is.

³ Profylaxe slaat op het actieve of passieve proces met als doel het uitbreken, de verspreiding of de verergering van een ziekte te voorkomen.

4. FRUITBOMEN

De keuze van de fruitboom (en dus van de vorm die hij aanneemt) hangt af van de plaats waarover u beschikt. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen twee types planten:

- **Houtgewassen** (appelboom, kerselaar, ...) vormen bomen of struiken. Fruitbomen zijn te hoog en te omvangrijk om op 1 m² te passen. Dankzij een selectie is het vandaag echter mogelijk om dwergvariëteiten te kweken die volkomen aangepast zijn aan kleine ruimtes en aan potkweek en waarvan de vruchten de normale grootte hebben. Klimhoutgewassen zoals kiwi's of druiven kunnen in de hoogte groeien door zich vast te grijpen aan onderstellen en zijn dus aangepast aan kleine ruimtes.

- **Grasachtige planten** (aardbeien, rabarber, ...) die bladeren voortbrengen zijn minder veeleisend en krijgen dus de voorkeur voor potkweek. Indien u er ten slotte voor kiest om kleine vruchten zoals aardbeien of frambozen te telen, bestaan er zogenaamde "doordragende" variëteiten, die het voordeel hebben dat ze meermaals per seizoen vruchten voortbrengen. Niet-doordragende variëteiten produceren daarentegen massaal vruchten gedurende een viertal weken.

Het is belangrijk om variëteiten te kiezen die aangepast zijn aan ons klimaat (betere vruchtvorming, beter bestand tegen de koude, ziektes en insecten).

- Kleinfruitstruiken: goed geschikt voor kleine tuinen (aalbes, zwarte bes, framboos, blauwe bosbes, ...)
- Rankplanten: moeten gesteund worden (druif, kiwi, doornloze braambes, ...)
- Steenfruit: kers, pruim, perzik, abrikoos, ...
- Pitfruit: appel, peer, nashi
- Wild fruit: vlier, sleedoorn, gele kornoelje, rotsmispel, duindoorn, mispel, ...

5. MICROBOS

Waarom een stadsbos planten?

Bomen **absorberen het CO₂** dat we produceren. Daarom zijn de voordelen van het microbos vooral merkbaar wanneer de aanplanting verschillende soorten bevat.

De voordelen die het mogelijk maken om het hoofd te bieden aan de klimaatverandering zijn talrijk dankzij de stadsbossen. Dit zijn er enkele:

- Hitte-eiland: de bomen creëren een microklimaat dat de temperatuur errond doet dalen. Met 100 m² bomen kan de temperatuur zo tot 100 meter errond met een graad dalen;
- Verbetering van de luchtkwaliteit: 50 % minder fijnstof dankzij bomen in de stad;
- Waterdichtheid van de bodem: door het beton te vervangen door aarde, die gekoloniseerd zal worden door een dicht en diep wortelstelsel, kan het water in de bodem binnendringen en dus de biodiversiteit die zich er bevindt voeden. Het water, de lucht en de bodem verbeteren dankzij het stadsbos;
- Verbetering van de levenskwaliteit en het welzijn van de inwoners van een stad;
- Verzameling van de biodiversiteit.

Climax- of pioniersoorten zijn geschikt en zachthout zoals wilg, berk en ratelpopulier moet vermeden worden.

Deze **climaxsoorten** zijn diegene die zouden bestaan in een volgroeid oerbos.

De meeste soorten die zeer interessante kenmerken vertonen om zich aan te passen aan de klimaatveranderingen en extreme weersomstandigheden zijn veldesdoorn, gewone es, zwarte den, grove den, wilde kersenboom, gewone vogelkers, acacia, lijsterbes, enz.

Het microbos vertoont talrijke voordelen:

- Een snellere groei,
- Een veel rijkere biodiversiteit,
- Een bos dat 30 keer dichter is.

6. BLOEMENWEIDE

Indien u kant-en-klare mengsels koopt, is het aanbevolen om de lijst van de aanwezige soorten te controleren om verboden soorten zoals invasieve uitheemse soorten te vermijden (zie hieronder de link naar de lijst van deze soorten). Daarom is het nodig enkel naar de wetenschappelijke naam (Latijnse naam) te kijken aangezien de soortnaam soms kan wijzen op meerdere verschillende soorten. Mengsels met driedelige Latijnse namen moeten ook uitgesloten worden aangezien het hier gaat om tuinbouwkundige soorten.

Om de biologische waarde van een bloemenweide te maximaliseren, kiezen we voor een mix van inheemse soorten. De hier aanbevolen soorten zijn interessant voor de biodiversiteit: bestuivende insecten maar ook zaadetende vogels.

Aangezien elke plantensoort haar eigen ecologie heeft, moeten we verwachten dat sommige soorten zich in een bepaald milieu beter ontwikkelen dan andere. In de loop der jaren zullen sommige soorten waarschijnlijk uitsterven. De planten moeten gekozen worden op basis van het droog of vochtig milieu, de bodemkwaliteit, enz.

7. HEGGEN

Bron: <https://haie-magique.org/>

In de stad wordt de natuur ten tonele gevoerd als een onderdeel van het stadsmeubilair. De beplanting is onnatuurlijk om zich te schikken naar de enige decoratieve functie. Deze versteende groene ruimtes zijn kwetsbaar, worden intensief onderhouden en vormen dus armzalige schuilplaatsen voor de biodiversiteit.

Er is maar een paar vierkante meter nodig om een bosrijke heg te planten. Deze groep bomen, struiken en vaste planten vormt snel een evenwichtig en veerkrachtig ecosysteem dat gunstig is voor de biodiversiteit. Onze heggen recyclen al hun afval en vragen maar weinig onderhoud. Ze zijn allergisch voor chemicaliën en luide machines. Door heggen in uw buurt te planten, verbindt u een onversteende natuur.

In de stad ligt de temperatuur enkele graden hoger dan in de rand, te wijten aan de sterke mineralisatie. De compacte groep struiken en bomen creëert een microklimaat dat de temperatuur en de vochtigheid in de heg en in de nabije omgeving ervan regelt.

Heggen bieden verschillende troeven:

- Ze vertonen een grote floristische rijkdom (bomen, struiken, klimplanten, grasachtige planten) en vormen een complex ecosysteem met de zeer gevarieerde fauna die ze herbergen (insecten, knaagdieren, vogels). In de stad dienen gemengde heggen als schuilplaats voor talrijke soorten zoals vogels, kleine zoogdieren en insecten en dragen ze bij aan het groen en blauw netwerk;
- Gemengde heggen geven kleine vruchten (hazelnoten, sleepruimen, braambessen, kweeperen, appels, ...) af, die zeer gewaardeerd worden door lekkerbekken, zonder de geneeskrachtige planten te vergeten. Het resultaat van de snoei van de heggen kan na

vermaling omgevormd worden tot RCW (ramial chipped wood). Het gebruik van RCW maakt het mogelijk de irrigatie en het onderhoud van de bodem te beperken en draagt bij aan de vruchtbaarheid ervan;

- Gemengde heggen remmen de erosie door het afvloeiend water, meer bepaald op steile hellingen (bescherming van de bermen), dankzij hun wortelstelsels. Heggen bevorderen de infiltratie en verbeteren zo de voeding van de grondlagen;
- Een gemengde heg bestaat uit een veelheid van soorten, verandert het hele jaar door, met de seizoenen en bloeitijden, en verfraait het landschap en het uitzicht, met een plantentoets die voortdurend verandert. Gemengde heggen dragen bij aan de diversifiëring van het landschap en de integratie ervan op bebouwde of onbebouwde percelen maakt het behoud van een kwalitatieve leefomgeving mogelijk, die het welzijn van de inwoners bevordert;
- Omdat ze halfdoorlatend is, is een gemengde heg het beste windscherm, in tegenstelling tot monospecifieke heggen, die een ondoordringbaar obstakel vormen, turbulentie veroorzaken en het koudegevoel versterken. Bovenop haar functie van windscherm functioneert de gemengde heg in de zomer als zonnewering en behoudt ze de koelte in de schaduwzone en binnen. De mix van dicht bebladerde en harsachtige soorten, die hun bladeren verliezen in de winter en ze behouden, maakt het mogelijk een doeltreffende schutting te creëren;
- In de stad helpen gemengde heggen de vervuiling te verminderen door de microdeeltjes van zware metalen in uitlaatgassen te vangen. De ontwikkeling van de houtmassa van de bomen en struiken maakt het ook mogelijk CO₂ te vangen. De combinatie van verschillende soorten beperkt het risico op allergie voor pollen, die afgegeven worden door de monospecifieke plantengroepen.

Een heg maakt een kwalitatief ecologisch beheer zonder pesticiden en zonder meststoffen en de recyclage van het snoeiafval mogelijk. Een duurzaam en economisch onderhoud, betere weerstand van de planten, eenmalig jaarlijks snoeien, geen zware investeringen die afgelost moeten worden.

8. INVASIEVE PLANTEN

8.1. De Japanse duizendknoop (FALLOPIA JAPONICA)

Deze plant is afkomstig van Oost-Azië, waar we hem als koloniserende (en niet-invasieve) soort aantreffen op vulkaanpuin. In de 19e eeuw werd hij ingevoerd voor sier- en voederdoeleinden en heeft hij zich verspreid over heel Europa en Noord-Amerika. Hij heeft alle milieutypes gekoloniseerd, met een voorliefde voor verstoorde en gewijzigde terreinen, aanslibbingsgronden en rivieroeveren, open omgevingen, bermen en zelfs privétuinen, waar hij soms bewust ingevoerd wordt wegens zijn indrukwekkende en spectaculaire aanblik.

Deze soort heeft vooral terrein gewonnen vanaf de jaren '60 dankzij grote infrastructuurwerken, door de verplaatsing van aarde die de rizomen van deze plant bevatte.

De duizendknoop vormt zware concurrentie voor de inheemse flora.

We treffen in Brussel ook twee andere minder verspreide soorten aan: de Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachaliensis*), die tot 4 meter hoog kan worden en met bladeren tot wel 40 cm, en de kruising van deze twee soorten, de Boheemse duizendknoop (*Fallopia bohemica*). Deze 2 minder frequente soorten zijn eveneens erg invasief en lijken zeer sterk op de voorgaande soort.

HOE TE HERKENNEN

De Japanse duizendknoop is een grote plant die tot 3,5 meter hoog kan worden, met een holle stengel van 2 tot 4 cm diameter en hartvormige bladeren, die in de winter verdorren. De plant bloeit in de

herfst en brengt bloemtrossen voort met tal van kleine witte bloemen. In de grond ontwikkelt hij enorme rizomen: deze kunnen 10 meter of zelfs langer worden en tot 15 meter diep gaan. Via deze wortelstokken kan de plant zich verspreiden en enorme voedselreserves aanleggen.

PREVENTIE

- Inventariseer de plaatsen waar de plant voorkomt;
- Vervoer geen aarde die besmet kan zijn (rizomen, wortels en stengels);
- Plant deze soort niet in tuinen of groene ruimtes;
- Laat de afgeknipte stengels of uitgetrokken planten ter plaatse liggen of vervoer ze in een gepaste verpakking om verspreiding van plantaardige elementen te voorkomen.

BESTRIJDINGSMIDDELEN

Gezien de groei- en verspreidingsdynamiek van deze planten is het vaak niet mogelijk om ze te elimineren. Dat kan alleen op enkele jaren tijd bij kleine populaties door middel van systematische beheercampagnes.

In de eerste plaats moet voorkomen worden dat besmette gebieden en in het bijzonder gebieden met een grote ecologische, landschappelijke en historische waarde door de soort overwoekerd worden.

Maaien werkt ook, maar vereist wel dat dit jarenlang en meermaals per jaar gebeurt (zodra de planten 50 cm hoog zijn of eerder), wat zeer arbeidsintensief is. Het maaisel moet ter plaatse gelaten worden om verspreiding van de plant te vermijden.

Wieden is eveneens een optie, als daarbij getracht wordt om een zo groot mogelijk deel van de ondergrondse stukken van de plant mee uit te trekken. Dit is vooral efficiënt bij een recente populatie afkomstig van rizoomfragmenten.

8.2. De reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*)

Deze uit de Kaukasus afkomstige en voor sierdoeleinden geïntroduceerde plant begint zich in ons gewest te verspreiden op braakliggende percelen, onbebouwde terreinen, taluds en bermen van verbindingswegen tot zelfs in privétuinen, waar hij soms zelfs doelbewust ingevoerd wordt.

Deze plant is niet alleen gevaarlijk voor de inheemse flora, maar ook voor de volksgezondheid. Hij kan zware brandwonden veroorzaken bij contact met de huid en de ogen, vooral als het warm en zonnig is.

DE RISICO'S

Voor de mens:

Deze plant bevat fototoxische furanocumarines. Elk contact van de plant met de huid of de ogen in combinatie met een blootstelling aan de zon kan onaangename en pijnlijke brandwonden met eventuele secundaire reacties veroorzaken (koorts, stoornissen van de bloedsomloop). De sporen van deze brandwonden kunnen nog jarenlang zichtbaar en gevoelig voor uv-stralen blijven. De eerste symptomen kunnen ongeveer 15 minuten na het contact opduiken. In de meest ernstige gevallen kan een ziekenhuisopname noodzakelijk zijn. Warmte en vochtigheid verergeren de symptomen.

Voor al amateur- of professionele tuinders en beheerders van groengebieden lopen een risico, net als kinderen, vooral wanneer de plant in de buurt van speelpleinen, onbebouwde terreinen, enz. groeit.

Voor de biodiversiteit:

De plant kan erg dichte populaties vormen, die andere soorten snel kunnen doen afnemen of zelfs volledig kunnen doen verdwijnen. De manier waarop de plant zich voortplant en de grootte van zijn wortel maken niet alleen dat hij snel nieuwe gebieden kan koloniseren, maar zorgen ook voor een erg snelle groei en regeneratie.

PREVENTIE

- Inventariseer de plaatsen waar de plant voorkomt;
- Vervoer geen aarde die besmet kan zijn (zaadjes of wortels) door de reuzenberenklauw;
- Plant geen reuzenberenklauw in de tuin om decoratieve redenen of om de bijenteelt te stimuleren.

BESTRIJDINGSMIDDELEN

De snelle evolutie van de situatie vraagt om doortastende, doeltreffende en duurzame tussenkomsten. Het minimum is het afsnijden van de bloemschermen en/of het maaien van de planten om de verspreiding van de zaden te voorkomen. Deze bloemschermen moeten vervolgens afgevoerd en vernietigd worden (ze niet composteren, maar verbranden of verwijderen als "huishoudelijk" afval). Dit soort actie is echter weinig doeltreffend op lange termijn omdat ze zich beperkt tot het vertragen van de voortplanting van de plant. Er zullen namelijk altijd exemplaren gespaard blijven. Bovendien kan de plant reageren en nieuwe bloemschermen aanmaken, met alle extra werk van dien. Het is ook een werk dat risico's inhoudt gezien de verspreiding van plantaardig materiaal bij het maaien en de risico's bij contact met de plant. Aangepaste beschermingskledij dragen is dan ook de boodschap, maar dat maakt het hele werk natuurlijk oncomfortabel en moeilijk.

Voorts moet het werk jaar na jaar herhaald worden, zonder dat er een significante vermindering van de aan te pakken oppervlakken waargenomen zal worden.

9. ANDERE NUTTIGE BRONNEN

- www.bomenwijzer.be
- Technisch vademecum over de bomen:
https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/inserted-files/technisch_vademecum_bomen.pdf
- Brochure met alternatieven voor invasieve planten:
https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/older_alterias_nl.pdf
- Technisch vademecum over invasieve planten:
https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/inserted-files/technisch_vademecum_beheer_van_invasieve_uitheemse_planten.pdf
- Gids "Pour plus de biodiversité : plantons local": <http://www.strasbourg.eu/ma-situation/professionnel/gerer-mon-entreprise/plantons-local>

De website van Leefmilieu Brussel staat vol hulpmiddelen:

<https://leefmilieu.brussels/het-milieu-stand-van-zaken>